

2. zvláštne vydanie Kanadskej mozaiky na tému: MULTIKULTURALIZMUS

Multikultúrna Kanada v číslach: situácia a trendy

Etnická, rasová a náboženská rozmanitosť Kanady rýchlo rastie. Podľa posledného sčítania ľudu z roku 2001 žije v Kanade obyvateľstvo zložené z dvoch stoviek rôznych etníc. Takmer polovica obyvateľstva (47 %) sa hlási k inému ako britskému, francúzskemu alebo kanadskému pôvodu. Štyri milióny Kanadčanov (t.j. 13,4 % obyvateľov) sú príslušníkmi viditeľných menšín (tzn. osoby, ktoré nepatria k pôvodným obyvateľom a nie sú belosi, napr. Ázijci, černosi, Arabi, obyvatelia pôvodom z Latinskej Ameriky). 67 % príslušníkov viditeľných menšín sa narodilo mimo Kanadu. V roku 2001 dosiahlo percentuálne zastúpenie osôb narodených mimo územie Kanady v populácii najvyššiu úroveň za posledných 70 rokov – 18,4 %. Očakáva sa, že keď bude v roku 2017 Kanada oslavovať 150. výročie vzniku krajiny, bude pätina jej obyvateľov patriť k viditeľným menšinám. Kanada, podobne ako Slovenská republika, čelí nízkej pôrodnosti, a tak imigrácia dnes predstavuje viac než 50 % prírastku obyvateľstva. Väčšina prisťahovalcov dnes prichádza do Kanady z Ázie a Stredného východu. Očakáva sa, že po roku 2025 bude počet obyvateľov Kanady rásť len vďaka prisťahovalectvu.

www.statcan.ca

Legislatívny rámec a rozmanitosť

Skúsenosť s rozmanitosťou a pestrosťou nie je pre Kanadu nová, v priebehu rokov sa naopak stala znakom odlišujúcim túto krajinu od ostatných. So svojimi 30 miliónmi obyvateľov má Kanada jedno z kultúrnych, etnických aj jazykových najpestrejších zložení obyvateľstva na svete. Rozmanitosť je základnou charakteristikou krajiny už od doby jej vzniku: v období európskeho osídľovania tu žilo 56 pôvodných národov, ktoré hovorili viac než 30 jazykmi. Keď začali Kanadu kolonizovať najskôr Francúzi a potom aj Angličania, boli podpísané zmluvy uznávajúce pôvodné národy. Dvojazyčnosť bola oficiálne deklarovaná už v základnom zákone krajiny ustanovujúcom kanadskú federáciu. Dnes sa tieto kroky na podporu rozmanitosti krajiny opierajú o široký rámec zákonov a opatrení. Na federálnej úrovni je to Kanadská charta práv a slobôd, Kanadský zákon o ľudských právach, Zákon o rovnakých pracovných príležitostiach, Zákon o úradných jazykoch, Zákon o rovnoprávnosti v oblasti miezd a Zákon o kanadskom multikulturalizme. Aj provincie a teritória majú k dispozícii zákony, komisie pre ľudské práva a programy na podporu rozmanitosti.

www.pch.gc.ca

Multikultúrna politika na úrovni provincií

V mnohých oblastiach, ktoré sú v kompetencii provincií, má provinčná politika dopad na multikultúrnu realitu krajiny. Napríklad provincia Ontário sa v roku 1991 snažila nájsť spôsob, ako odľahčiť svoje preťažené súdy. Rozhodla sa novelizovať Zákon o zmierovacom konaní tak, aby umožňoval arbitráž založenú na náboženských princípoch v rámci stanovených právnych poistiek. Tento systém umožňuje moslimom, židom, katolíkom a príslušníkom ďalších náboženských komunit použiť pravidlá ich vyznania pri riešení rodinných sporov, ako sú rozvod, opatrovníctvo alebo dedičstvo, mimo súdny systém. Všetko prebieha na báze dobrovoľnosti, obidve strany (napríklad manželka) musia súhlasiť s týmto variantom riešenia. Každé rozhodnutie prijaté v rámci tohto systému, musí byť navyše v súlade s Chartou práv a slobôd. Na začiatku tohto roka však podnietilo vznik vzrušenej celonárodnej diskusie oznámenie jedného islamského právneho inštitútu, že plánuje ustanovenie vlastných náboženských arbitrážnych panelov na

riešenie rodinných sporov na základe islamského práva šaría. Niektorí kritici, vrátane Kanadského moslimského kongresu, varujú, že štrnásť storočí starý súbor predpisov a pravidiel nepovažuje ženu za rovnocennú mužovi, takže by sa ženy v týchto arbitrážnych konaniach mohli ocitnúť v nerovnoprávnom postavení. Iní kritici sa zasa obávajú, že tento proces by mohol nakoniec viesť k oddelenej politickej identite moslimov v Kanade. Zatiaľ čo v Ontáriu táto debata pokračuje, Národné zhromaždenie Quebecu v máji tohto roku takýto krok jednohlasne odmietlo.

www.cbc.ca/news www.radio-canada.ca/nouvelles

Kanada bojuje s diskrimináciou a rasizmom

Hoci Kanada prijala multikultúrne a protidiskriminačné opatrenia už pred niekoľkými desaťročiami, boj s diskrimináciou, nerovných zaobchádzaním a predsudkami ešte neskončil. Rozsiahly Prieskum etnickej rozmanitosti uskutočnený v Kanade v roku 2003 ukázal, že zatiaľ čo Kanadčania, ktorí nepatria k viditeľným menšinám, zažili diskrimináciu niekedy alebo často len v 9 % prípadov, príslušníci viditeľných menšín odpovedali na tú istú otázku niekedy alebo často v 32 % prípadov. Diskrimináciu alebo nerovné zaobchádzanie zažili títo respondenti najčastejšie v práci (64 %), ďalej v obchode alebo v banke (40 %), na ulici (29 %) a nakoniec v kontakte s políciou alebo súdmi (17 %). Na druhú stranu multikultúrne opatrenia uplatňované vládnymi orgánmi rôznych úrovní a mnohými neziskovými organizáciami, podporili politickú angažovanosť etnických skupín a dnes je členom kanadského parlamentu niekoľko príslušníkov viditeľných menšín a etnických skupín. Súdržnosť spoločnosti ukázal aj ďalší výsledok Prieskumu etnickej rozmanitosti. 77-88 % respondentov uviedlo, že majú silný pocit príslušnosti ku Kanade (1. generácia prisťahovalcov z rokov 1991-2001 79 %, 1. generácia z doby pred rokom 1991 88 %, 2. generácia 85 %, 3. generácia a ďalšie 77 %). Ďalším významným dokladom pokroku kanadskej spoločnosti v oblasti tolerancie v každodennom živote je fakt, že s uzatváraním manželstiev medzi rôznymi etnikami dnes súhlasí 81 % Kanadčanov, kým v roku 1968 to bolo len 52 %. Kanadská spoločnosť si je zároveň vedomá toho, že v boji proti diskriminácii a rasizmu nie je možné nikdy prestať.

www.canadianheritage.gc.ca/progs/multi

Multikulturalizmus – spoločenská voľba

Multikulturalizmus je pre Kanadu spoločenskou voľbou. V dnešnom svete jej prináša celý rad výhod. V ekonomickej oblasti a v ére globalizácie sú to obchodné aktivity. Etnická a kultúrna rozmanitosť krajiny prináša Kanade veľa pozitívneho a väzby prisťahovalcov na ich krajiny pôvodu taktiež predstavujú veľký prínos. V politickej oblasti Kanadčanov realita v krajine naučila chápať význam vyjednávania pre nenásilné riešenie konfliktov, čo Kanade umožnilo vymyslieť a prepracovať koncept udržiavania mieru. A voľba multikulturalizmu je v konečnom dôsledku aj voľbou identity, pretože identita krajiny je utvorená na princípe rešpektovania rozdielov už od obdobia kolonizácie. Bývalý premiér Jean Chrétien povedal, že Kanada je prvý post-národný štát, ktorého identita nie je založená na etniku, rase, náboženstve alebo národe, ale na hodnotách, na ktorých sa podieľajú všetci spoločne.

www.pch.gc.ca

